

Тараненко К. В.

Університет таможенного дела и финансов

АССИМЕТРИЧНЫЕ АНТОНИМЫ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ ПРОЗЕ**Аннотация**

Статья посвящена исследованию проблемы асимметрии антонимичных отношений в современном украинском языке. Очерчены границы антонимической асимметрии, осуществлен анализ ее разновидностей на материале современной украинской прозы. Выявлены причины и условия реализации потенциальных антонимичных отношений в речи и коммуникации.

Ключевые слова: антоним, асимметрия, квазиантоним, контекст, компонентный анализ.

Taranenko X.V.

University of Customs and Finance

THE ASYMMETRIC ANTONYMS IN THE MODERN UKRAINIAN PROSE**Summary**

The article is devoted to the research of the problem of antonymous relations asymmetry in the modern Ukrainian language. In the article the scope of the antonymous asymmetry is outlined and the analysis of its variety is made on the material of modern Ukrainian prose. The causes and conditions of implementation of potential antonymous relations in speech and communication are revealed.

Keywords: antonym, asymmetry, quasi antonym, context, componential analysis.

УДК 811.111'42

**ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙ
ЗАСОБАМИ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ
(НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ДЖОАН КЕТЛІН РОУЛІНГ)**

Удяк Г.І.

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Стаття присвячена характерним рисам вербалізації емоцій засобами фразеологізмів із соматичним компонентом. Проаналізовано їхню роль у створенні ідіостилю Джоан Кетлін Роулінг. Здійснено ідеографічний та комунікативно-прагматичний аналіз функцій виокремлених фразеологізмів у творах британської письменниці. Доведено ключову роль фразеологічних одиниць у вербалізації емоцій персонажів творів про Гаррі Поттера. Підкреслено важливість емотивних фразеологічних одиниць для створення повного психологічного портрету героїв творів Дж. К. Роулінг.

Ключові слова: фразеологізм, соматизм, Дж. К. Роулінг, вербалізація, емоція.

Постановка проблеми. Антропоцентрична парадигма, що виокремилась у гуманітарних науках ще з кінця ХХ ст., спричинила зближення мовознавства з такими науками про людину, як психологія, соціологія та філософія. Це зумовлено передусім спільним об'єктом дослідження, а саме: людиною і способами вираження «тілесності» у межах цих наук. Результатом антропологічного підходу у лінгвістиці стала поява і розвиток емотиології – науки, що вивчає відображення емоційних станів у мові. Як зазначає В. Шаховський, окрім *Homo sapiens* існує ще й *Homo sentiens*. Власне поява *Homo sentiens* передувала появі *Homo loquens*, бо жодне слово не з'явилося без участі людських емоцій [14, с. 10]. Природно, що своє словесне вираження емоції знаходять в особливому прощарку лексики – соматичній лексиці.

Вербальне вираження емоцій є реалізацією емоційної функції мови, для вираження якої вона послуговується особливим набором емоційно забарвлених лінгвістичних засобів, серед яких важливе місце належить фразеологізмам, котрі є важливими складовими мовної картини світу певного народу та вираженням мовної особистості автора художнього твору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою дослідження емоцій у лінгвістиці займаються такі вчені, як А. Вежицька [3], В. Жельвіс [5], В. Карасик [6], В. Шаховський [14] та ін. [13]. Разом з тим аналіз наукової літератури свідчить, що в сучасній науці накопичено вже чималий доробок, присвячений дослідженню різних аспектів фразеології. Особливо слід наголосити на розвідках таких лінгвістів, як Н. Амосова [1], І. Гальперін [4], О. Кунін [7], О. Смирницький

[10], У. Вайнрайх [16], Дж. Сейдл [9], Ч. Фернандо [15] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні у мовознавстві є актуальним дослідження питання функціонування фразеологічних одиниць у художній літературі, бо саме в тексті фразеологізми проявляють свої емоційно-експресивні та оцінні конотації. Творчість Джоан Кетлін Роулінг зумовила появу низки досліджень, у яких висвітлено особливості її індивідуально-авторського стилю. Проте сьогодні, на нашу думку, проблема фраземного складу ідіостилю британської письменниці висвітлена недостатньо, що і зумовило вибір теми дослідження.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є виявити особливості використання фразеологізмів із соматичним компонентом в індивідуально-авторському стилі Джоан Кетлін Роулінг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто зауважити, що соматизмами (з грец. soma «тіло») у мовознавстві вважаються мовні засоби на позначення явищ, що стосуються сфери тілесності. Їхня наявність у будь-якій мові наділяє її лексику широкими можливостями в утворенні фразеологічних одиниць [2, с. 23].

Соматичними фразеологізмами «іменують фразеологізми, у складі яких є хоча б один компонент, що входить у лексико-семантичну групу назв частин тіла та органів людини» [11, с. 1]. Уперше термін «соматичний» був введений вченим Ф. Вакком, який досліджував фразеологізми естонської мови з назвами частин людського тіла [12, с. 6].

Семантика більшості соматичних фразеологізмів обумовлена лексико-семантичним потенціалом твірного соматичного компонента. Він визначається в першу чергу фізіологічною функцією, яку виконує позначувана соматичним компонентом частина тіла або орган. Наприклад, соматизм «heart» в англійській мовній картині світу співвідноситься з духовним і емоційним життям людини. Якщо у людини «є серце», тобто в буквальному сенсі не порушена анатомічна норма цілісності тіла, така людина завжди буде оцінюватися позитивно (напр., соматичний фразеологізм «to have a heart» [26] означає бути здатним до співчуття; бути милосердним; проявляти доброту).

Варто наголосити, що дослідники виокремлюють наступні функції фразеологізмів з соматичним компонентом: *номінативну* (називає певні явища, предмети, героїв зображених у творі), *дескриптивну* (дає опис внутрішніх характеристик персонажа за допомогою його портретної та мовної характеристики), *оцінну* (передає ставлення мовця до предмета повідомлення), *емоційно-експресивну* (дає характеристику психічного стану персонажа і додатковий стилістичний колорит), *апелятивну* (фокусує увагу адресата), *функцію лаконізації мовлення* (автор стисло і одночасно влучно передає свій творчий задум) та *варіантологічну* (вказує на етнокультурну специфіку) [12, с. 156].

У даній розвідці здійснено аналіз фраземного складу ідіостилю британської письменниці зі світовим ім'ям Джоан Кетлін Роулінг. Матеріалом дослідження слугували 400 фразеологізмів, виявлених за допомогою методу суцільної вибірки з

романів про Гаррі Поттера [18–24] та двомовного фразеологічного словника під редакцією К. Барандева [17], а також з Інтернет-ресурсів [25–26].

У ході дослідження було виявлено, що найбільш чисельними є фразеологізми з соматичним компонентом, котрі становлять фразеосемантичне поле на позначення емоцій та почуттів. За даними ідеографічного аналізу творів письменниці виокремлена група становить 48%.

Як свідчить зібраний емпіричний матеріал, проаналізовані соматичні фразеологізми виконують переважно емоційно-експресивну та оцінну функції, тобто служать мовним вираженням емоцій, адже за їх допомогою автор вербалізує своє ставлення, висловлює схвалення, прихильність, захоплення чи співчуття до певних героїв чи подій. Проте, слід зазначити, що виокремлені фразеологізми можуть виконувати водночас декілька функцій. Наприклад, ідіома *nose in the air* – «задирати носа, зазнаватися, чванитися» виконує у реченні «Hermione marched away with her *nose in the air*» номінативну (позначає особисті якості персонажа), дескриптивну (описує особисті якості героїні), оцінну та емоційно-експресивну функції (виражає ставлення автора до героїні).

Встановлено, що Джоан К. Роулінг використовує соматичні фразеологічні одиниці для вербалізації емоцій, що дало нам можливість сформулювати фразеосемантичне поле «Емоції та почуття». Це поле знайшло своє вираження у трьох фразеосемантичних групах: негативні емоції, позитивні емоції та емоційні стани, в яких можна ще виокремити наступні мікрополя:

1. Негативні емоції:

1) мікрополе «**гнів**»: «I know that,» said Professor McGonagall irritably. «But that's no reason to **lose our heads**. People are being downright careless, out on the streets in broad daylight, not even dressed in Muggle clothes, swapping rumors» [18, с. 7]; «Oh *did I?*» said Hermione, and her **eyes flashed** dangerously» [21, с. 400]; «Then Fred said abruptly, «I've told you before, Ron, **keep your nose out** if you like it the shape it is. Can't see why you would, but –» [21, с. 567]; «Don't you dare insult my mother, Potter». «**Keep your fat mouth shut**, then», said Harry, turning away» [21, с. 111]; «I'm not saying **his heart isn't in the right place**», said Professor McGonagall grudgingly» [18, с. 10]; «Fools who **wear their hearts proudly on their sleeves**, who cannot control their emotions, who wallow in sad memories and allow themselves to be provoked this easily – weak people, in other words – they stand no chance against his powers!» [27, с. 337]; «Slytherin is trying **to wrong-foot** us! We must win!» [25, с. 139]; «I know it is, Harry, so will you please stop **biting my head off?**» said Hermione wearily» [22, с. 251]; «Then you ought to **hold your tongue!**» snarled Bellatrix» [23, с. 36]; «My mother didn't **have a heart**, Kreacher, « Sirius snapped» [22, с. 109]; «Right, « he snapped finally. «I shall monitor your behavior carefully during Marge's visit. If, at the end of it, you've **toed the line** and kept to the story, I'll sign your ruddy form» [20, с. 16]; «Master was a nasty ungrateful swine who **broke his mother's heart**» [22, с. 109];

2) мікрополе «**страх**»: «And there's Aunt Petunia knocking on the door, Harry thought, his **heart sinking**» [18, с. 49]; «Harry's **heart leapt**»

[22, с. 47]; «He stopped, his **heart racing**, and thought» [18, 164]; «His **heart was pounding** far more furiously than when the book had screamed» [18, с. 164]; «Harry's **heart gave a horrible jolt**. A test? In front of the whole school?» [18, с. 91]; «I **haven't got the heart** to take the mickey out of him, even,» said Fred, looking over at Ron's crumpled figure» [22, с. 376]; «His finest hour», said Fred, unable to **keep a straight face**» [20, с. 210]; «Go on, then, Potter», Malfoy said quietly, drawing out his own wand. «Moody's not here to look after you now – do it, if you've **got the guts**» [21, с. 298];

3) мікрополе «**здивування**»: «Ron gave a nervous laugh. Yaxley's **eyes widened**» [24, с. 243];

4) мікрополе «**зверхність, пихатість**»: «Hermione marched away with her **nose in the air**» [18, с. 132].

II. Позитивні емоції представлені мікрополем «**веселість (кумедність)**»: «Harry could see what was funny this time: Professor McGonagall, with her hair in a tight bun, looked as though she had never **let her hair down** in any sense» [21, с. 386].

III. Емоційні стани:

1) мікрополе «**пильність**»: «Dumbledore's eccentric decisions in the last few years and will be glad to know that the Ministry is **keeping an eye on** the situation» [22, с. 308]; «Yeah, **keep your head down** and your eyes peeled», said Moody, shaking Harry's hand too» [22, с. 182]; «Harry **kept his eyes skinned** for a sign of Hagrid all the way down the slushy High Street, and suggested a visit to the Three Broomsticks once he had ascertained that Hagrid was not in any of the shops» [21, с. 444];

2) мікрополе «**спантеличеність**»: «**Cudgel his brains** though he might, Harry could not remember Dumbledore ever mentioning a place in which he might hide something» [24, с. 313]; «Harry **could make neither head nor tail** of this question» [22, с. 470]; «Now, don't panic», she said, «just **keep a cool head**...» [21, с. 348];

3) мікрополе «**нервозність**»: «They **got cold feet** when they saw what he was prepared to do to get power, though. But I bet my parents thought Regulus was a right little hero for joining up at first» [22, с. 112]; «His heart **skipped into his mouth** ймовірно авторське від have heart in mouth» [24, с. 367]; «We've got wizards standing by to control the situation if it **gets out of hand**...» [21, с. 348]; «Harry – we've just got to **grit our teeth** and do it», said Ron on Friday morning, in a tone that suggested they were planning the storming of an impregnable fortress» [21, с. 305-306];

4) мікрополе «**рішучість**»: «We held a ghost's council – the Fat Friar was all for giving him the chance – but most wisely, in my opinion, the Bloody Baron **put his foot down**» [21, с. 181];

5) мікрополе «**уразливість**»: «Ginny poured her heart out into that diary, she made herself incredibly vulnerable» [24, с. 105]; «...here and there younger students **were in tears**, while older ones called desperately for friends or siblings»

[24, с. 613]; «To his horror, the elf **burst into tears** – very noisy tears» [19, с. 11];

6) мікрополе «**обдумування**»: «I suppose you've been **putting your heads together** during those cozy little library sessions» [21, с. 422];

7) мікрополе «**радість**»: «...he caught Colin Creevey's eye, **gave a double thumbs-up**, and mouthed, *I fell in the lake!* He looked positively delighted about it» [21, с. 176].

Зазначимо, що до соматизмів, які є компонентами фразеологічних одиниць у проаналізованих творах письменниці, належать *brains, eye, face, finger (thumb), foot, hand, head, heart* та *teeth*. Найчисельнішими є фразеологізми з компонентом «heart (серце)», оскільки серце є символом емоційних переживань у більшості лінгвокультур. Варто зауважити, що усі вищеперераховані фразеологізми з соматичним компонентом утворені на основі метафоричного перенесення (експресивно-оцінна метафора) [докладніше див.: 8]. Більшість соматичних фразеологізмів, згідно семантичної класифікації фразеологізмів (класифікація В. Виноградова), належать до фразеологічних сполучень (52, 5%) і є дієслівно-іменникові фразеологізмами. Інколи фразеологізми з соматичним компонентом не прямо вказують на почуття чи емоційний стан героя, а використовуються для підсилення емоційної напруги. Наприклад, ідіома «**toed the line**» у реченні «Right,» he snapped finally. «I shall monitor your behavior carefully during Marge's visit. If, at the end of it, you've **toed the line** and kept to the story, I'll sign your ruddy form» [20, с. 16] служить для підсилення почуття роздратованості.

Висновки і пропозиції. Отже, зважаючи на специфіку соматичних фразеологізмів Джоан Кетлін Роулінг використовує їх, щоб досягнути певної комунікативної мети. Проаналізовані фразеологізми з соматичним компонентом виступають як емотивні фразеологічні одиниці і служать здебільшого для вербалізації негативних емоцій. Таким чином, на підставі аналізу емпіричного матеріалу можна зробити висновок про те, що використані автором фразеологічні одиниці, актуалізуючи додаткові контекстуальні відтінки, відіграють ключову роль у вербалізації емоцій персонажів творів про Гаррі Поттера. Володіючи яскраво вираженою емоційно-оцінною семантикою, вони сприяють створенню повного психологічного портрету героїв твору, допомагають читачеві проникнути в їхній внутрішній світ і зрозуміти їхні справжні наміри і вчинки. У використанні фразеологізмів проявляється особливість ідіостилю Дж. К. Роулінг – її прагнення до максимальної деталізації художньої ситуації: актуалізації емоційно-оцінних відтінків фразеологізмів.

Перспективи подальших досліджень. Перспективним у цьому руслі вбачаємо дослідження структури, семантики фразеологізмів Дж. К. Роулінг у порівнянні з іншими сучасними письменниками жанру дитячого фентезі.

Список літератури:

1. Амосова Н. Основы английской фразеологии / Н. Амосова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1963. – 208 с.
2. Андреева М. Концептуальная оппозиция «норма – не норма» в формировании семантики фразеологических единиц английского языка с компонентом-соматизмом: дисс. на соискание ученой степени кандидата филологических наук: 10.02.04 / М. Андреева. – Москва, 2016. – 182 с.

3. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание: [монография] / А. Вежбицкая. – М.: Просвещение, 1996. – 300 с.
4. Гальперин И. Очерки по стилистике английского языка / И. Гальперин. – М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1958. – 457 с.
5. Жельвис В. Эмотивный аспект речи. Психолингвистическая интерпретация речевого воздействия: [монография] / В. Жельвис. – Ярославль: Гос. пед. ин-т, 1990. – 81 с.
6. Карасик В. Речевое поведение и типы языковых личностей / В. Карасик // Массовая культура на рубеже XX–XXI веков: Человек и его дискурс. Сборник науч. трудов / Под ред. Ю. Сорокина, М. Желтухиной; ИЯ РАН. – М.: «Азбуковник», 2003. – С. 24–45.
7. Кунин А. Курс фразеологии современного английского языка: учебник для институтов и факультетов иностранных языков / А. Кунин // Изд-е 2-е, перераб. – М.: Высшая школа, Дубна; Изд. Центр «Феникс», 1996. – 384 с.
8. Сафина Н. Метафоры в прозе Дж. К. Роулинг как носители этнокультурного кода телесности / Н. Сафина // Вестник Башкирского университета. – 2016. – Т. 21, № 2. – С. 409–412.
9. Сейдл Дж. Идиомы английского языка и их употребление / Дж. Сейдл, У. Макморди. – М.: Высшая школа, 1983. – 286 с.
10. Смирницкий А. Лексикология английского языка / А. Смирницкий. – М., 1996. – 260 с.
11. Тоненчук Т. Структурно-семантичний, ідеографічний та функційний аспекти соматичних фразеологізмів у сучасній англійській мові: автореф. дис. канд. філол. наук, спец.: 10.02.04 – германські мови / Т. Тоненчук – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2016. – 20 с.
12. Тоненчук Т. Структурно-семантичний, ідеографічний та функційний аспекти соматичних фразеологізмів у сучасній англійській мові: дис. канд. філол. наук, спец.: 10.02.04 – германські мови / Т. Тоненчук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2016. – 220 с.
13. Удяк Г. Англомовна ідіоматика любовного змісту / Г. І. Удяк // Наукові записки Ніжинського держ. ун-ту ім. М. Гоголя. – Філологічні науки. Книга 1. – 2016. – С. 102–106.
14. Шаховський В. Лингвистическая теория эмоций: [монография] / В. Шаховський – М.: Гнозис, 2008. – 416 с.
15. Fernando S. Idioms and idiomaticity / S. Fernando. – Melbourne: OUP, 1996. – 184 p.
16. Weinreich U. Problems in the Analysis of Idioms / U. Weinreich. – New York: University California Press, 1969. – 238 p.

Список джерел ілюстративного характеру:

17. Англо-український фразеологічний словник / Уклад. К. Баранцев. 3-тє вид., випр. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2006. – 1056 с.
18. Rowling J. K. Harry Potter and the Sorcerer's Stone / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 1997. – 223 p.
19. Rowling J. K. Harry Potter and the Chamber of Secrets / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 1998. – 251 p.
20. Rowling, J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 1999. – 317 p.
21. Rowling J. K. Harry Potter and the Goblet of Fire / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 2000. – 636 p.
22. Rowling J. K. Harry Potter and the Order of the Phoenix / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 2010. – 956 p.
23. Rowling, J. K. Harry Potter and the Half-Blood Prince / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 2010. – 768 p.
24. Rowling, J. K. Harry Potter and the Deathly Hallows / Joanne Kathleen Rowling. – London: Bloomsbury, 2010. – 831 p.
25. Cambridge Dictionary of Idioms [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://itools.com/tool/cambridge-international-dictionary-of-idioms>
26. The Free Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://idioms.thefreedictionary>

Удяк Г.І.

Дрогобичський державний педагогічний університет
імені І.Я. Франка

ОСОБЕННОСТИ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ЭМОЦИЙ СРЕДСТВАМИ СОМАТИЧЕСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ДЖОАН КЭТЛИН РОУЛИНГ)

Аннотация

Статья посвящается характерным чертам вербализации эмоций средствами фразеологизмов с соматическим компонентом. Проанализирована их роль в создании идиостиля Джоан Кэтлин Роулинг. Осуществлено идеографический и коммуникативно-прагматический анализ функций выделенных фразеологизмов в произведениях британской писательницы. Доказано ключевую роль фразеологических единиц в вербализации эмоций персонажей произведений о Гарри Поттере. Подчеркнуто важность эмотивных фразеологических единиц для создания полного психологического портрета героев произведений Дж. К. Роулинг.

Ключевые слова: фразеологизм, соматизм, Дж. К. Роулинг, вербализация, эмоция.

Udiak H.I.

Drohobych I. Franko State Pedagogical University

THE PECULIARITIES OF THE VERBALIZATION OF EMOTIONS BY MEANS OF SOMATIC PHRASEOLOGISMS (IN TERMS OF JOANNE KATHLEEN ROWLING WORKS)

Summary

The article is devoted to the characteristic features of verbalizing emotions by means of phraseological units with body part components. Their role in Joanne Kathleen Rowling's writing style has been analysed. The author shows how ideographic, communicative and pragmatic functions of the examined phraseologisms are realised in the works by the British writer. The key role of phraseological units in the verbalization of characters' emotions in the works about Harry Potter has been demonstrated. The author emphasizes the significance of emotive phraseological units for creating a complete psychological portrait of J. K. Rowling's characters.

Keywords: phraseologism, somatism, J.K. Rowling, verbalization, emotions.

УДК 81'367.625

ВИДОВА НЕОДНОРІДНІСТЬ ВЕРБАЛЬНИХ БАГАТОЗНАЧНИХ ДІЄСЛІВ

Чубань Т.В., Левченко Т.М.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

У статті виділено основні аспекти дослідження перфективації багатозначних дієслів у сучасній українській мові, досліджено питання про значення спостереження над дієсловом при вивченні української мови. Описано параметри перфективації багатозначних дієслів. Виділено та охарактеризовано лексико-семантичні групи парновидових і одновидових вербальних багатозначних дієслів української мови, що мають свої особливості у сполучуваності з префіксами як реалізаторами словотвірної-граматичної та граматичної функції. Описано основні типи співвідношень між парновидовими й одновидовими лексико-семантичними варіантами багатозначних дієслів. Обґрунтовано підтверджено прикладами.

Ключові слова: дієслово, вид, багатозначні дієслова, відіменні дієслова, парновидові вербальні багатозначні дієслова, одновидові вербальні багатозначні дієслова, видові особливості, перфективація.

Лінгвістична підготовка вчителів і викладачів української мови передбачає вивчення такого навчального курсу, як сучасна українська літературна мова. Важливим є зміст навчального матеріалу, який вміщує традиційні відомості і новітні досягнення у філології. Серед основних питань морфології, які вивчають студенти філологічних факультетів, – питання про специфіку вираження самостійних та похідних категорій дієсловами сучасної української літературної мови. Категорії часу, способу, виду дієслова здавна привертала і продовжують привертати увагу дослідників. Про це свідчать численні наукові праці, в яких запропоновано різні тлумачення теоретичних засад цих категорій (Виноградов В. В., Маслов Ю. С., Бондарко А. В., Русанівський В. М., Вихованець І. Р. та інші), а також праці прикладного характеру, присвячені передусім практичним питанням формування видових кореляцій (Городенська К. Г. [3], Тихонов А. Н. [8] та інші).

Сучасний стан розвитку морфології тісно пов'язаний з ідеєю про необхідність аналізу внутрішньої структури власне-дієслівних категорій, зокрема категорії виду як основної загально-дієслівної категорії.

Вчення про аспектологію, як галузь мовознавства, почало формуватися значно пізніше, ніж, наприклад, морфологія і синтаксис, але воно має вже досить сталу систему базових понять, відображену в теоретичних працях і підручниках.

Перед викладачами української мови є сьогодні завдання у процесі вивчення українського дієслова не тільки виявляти знання граматичних правил і граматичних парадигм, а й ознайомлювати з видовою структурою вербальних дієслів та видовими кореляціями відіменних дієслів, виявом похідних граматичних категорій дієслів.

Вербальні дієслова функціонують як назви трьох ономазіологічних сутностей, а саме як назви дій, процесів, станів. Дієслова із значенням дії становлять домінують дієслівної системи. Вони позначають діяльність, яка породжується людиною. Саме тому ядро вербальних дієслів формують дієслова конкретної фізичної дії, що належать до лексико-семантичної групи із значенням творення, різних видів діяльності (напр.: *будувати, пекти, варити, жати, кувати, ліпити, молоти, м'яти, пряти, терти, сіяти, строчити, шити* й ін.) та лексико-семантичної групи дієслів, що вказують на спрямування дії на відповідний об'єкт переважно з метою його